

**Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis In Qvatuor
Partes Distributæ Pars ...**

In qua de Virtutibus in Communi, & Theologicis, Fide, Spe & Charitate, nec
non Virtutibus Cardinalibus, præsertim Justitia & Jure, ac Religione
ceterisq[ue] annexis, & Vitiis Oppositis in particulari breviter & dilucidè
tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1663

Quæst. VI. De Præsumptione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72941](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72941)

tollere unicū beatitudinis impedimentum, scilicet peccatum; adeoque impedire consequentem damnationem: ergo tenetur pariter contendere ad ipsam beatitudinem. Deinde vi revelationis, utpote consequentis futuritionem peccati finalis liberè ponendi, non redditur beatitudo impossibilis; uti nec vitatio peccati cum omnibus circumstantiis prædicti; ergo sicut manet obligatio hoc vitandi, ita & beatitudinem prosequendi.

Nec obstat, quòd certò sciatur non futura; sufficit enim, quòd sciatur esse possibilis, aut certè futura, si media adhibeantur, quæ non obstante revelatione possunt & debent adhiberi.

60.
An talis dici possit sperare,

An autem desiderium huiusmodi beatitudinis dicendum foret spes propriè dicta, est quæstio de nomine. Plures tamè requirunt ad hoc, quòd actum voluntatis præcedat iudicium de apparèti saltem futuritione effectus; quòd non consistit cum iudicio infallibili opposito. Unde desideraret quidè talis beatitudinem per actum à Spe elicitum, non posset tamè sperare beatitudinem tamquam futuram; quin immo peccaret, ut patet. Ac proinde posset hanc ratione desperare, id est, nolle prosequi beatitudinem tamquam simpliciter futuram in sensu composito. Ex quibus manet tota hæc res sufficienter enucleata.

QUÆSTIO VI.

De Præsumptione.

61.
Præsumptio nis multiplex acceptio.

PRÆSUMPTIO aliquando sumitur pro iudicio intellectus ex conjecturis formato; quæ stylo Iurisperitorum interdum generant præsumptionem levem, interdum probabilem, interdum vehementem aut violentam. Aliquando etiam sumitur pro spe valida divini auxilii. *Judith 6. & 9.* Aliquando pro motu voluntatis, quo quis se extendit ultra jus seu potestatem, vel vires. Sic in Canonicis puniuntur, qui præsumperint hoc vel illud attentare, & vulgò dicuntur multa præsumere, qui sine facultate attentant quæ agere. Estque circumstantia aggravans delictum; quòd ex præsumptione fit. Similiter dicitur quis præsumere, dum quòd ingenium, artem, robur corporis superat, aggredi tentat. Qui quidem excessus in quavis materia locum habere potest; & quatenus in operibus magnificis versatur, opponitur magnanimitati. Plerumque etiam est superbia, aut ex eo oritur.

62.
Præsumptio per excessum opposita Spei quid.

In præsentī verò sumitur pro immoderantia quadam Spei Theologicae cui per excessum opponitur. Estque spes quadam immoderata, nempe (ut Doctores conveniunt) actus voluntatis proponentis ad gloriam, gratiam, aliave dona supernaturalia ad gloriam conducentia pervenire ab-

que mediis à Deo ordinatis. Unde opponitur spei, quæ est voluntas obtinendi à Deo gratiam & gloriam mediis ab ipso institutis. Estque adeò gravissimum peccatum, sic ut non nisi defectu perfectæ deliberationis excuset à mortali.

Contingit autem præsumptio primò, si quis præsumat cum Pelagio iustitiam & beatitudinem consequi viribus naturæ. Secundò, si cum recentioribus Novatoribus quis præsumat iustitiam & gloriam consequi solà fide speciali sine bonis operibus. Quarum utraque supponit infidelitatem, seu iudicium hæreticum. Prior autem ex objecto est gravior velut derogans æstimationi beatitudinis & ipsius Dei, quasi non excedentis vires naturæ, nec non meritis Christi, & gratiæ redemptoris, quo ita præsumens se non indigere quasi gloriatur. Posterior tamen est periculosior, veluti laxas habenas peccatis. Ad priorem quoque præsumptionis speciem spectat illa, quæ quis spem suam inordinate collocat in creaturis, quasi sufficientibus eum perducere ad salutem: quæ tamen sine speciali Dei adiutorio obtineri nequit. Licet tamen est in creaturis tamquam coadiuvantibus, modo per ipsum Deum ordinato, sperare; prout speramus in orationibus Sanctorum vivorum & mortuorum, quos in adiutorium secundarium & spei nostræ adminiculum juxta ipsius Dei voluntatem imploramus.

Præsumptionis utraque species præmissa destruit spem, indirectè saltem, quatenus nimirum supponit iudicium infidelitatis, quo fides, adeoque & spes amittitur. An autem independentè à destructione fidei, adeoque directè spei habitus per huiusmodi præsumptionem destrueretur, v. g. in casu, quo iudicium infidelitatis sit culpabile quidem, sed non pertinax, controversum est. Estque probabile quòd non necessariò destrueretur: eò quòd consistere posset desiderium beatitudinis efficax, quantum est ex parte sperantis, & quòd per iudicium fidei de beatitudinis possibilitate posset etiam non obstante iudicio de non necessitate gratiæ aut bonorum operum, ac expectatione beatitudinis independentè ab illis, ejusmodi opera ad cautelam velle adhibere.

Tertia præsumptionis species dici solet Catholicorum, qui videlicet propèsumunt in suis peccatis usque ad finem vitæ perseverare, sperantes tunc sibi dandam à Deo gratiam poenitendi, sicque salutem consequendi. In quo quidem proposito est grave peccatum, tum ratione objecti (quòd in diversis peccatoribus diversum est pro diversitate peccatorum, in quibus persistere cupiunt) tum ratione periculi æternæ damnationis, cui se exponunt. Propriè tamen non

63.
Duplex illius speciei infidelitatem supponens declaratur.

64.
An vel quomodo per illam destruitur habitus spei.

65.
Tertia præsumptionis speciei, quæ appellatur Catholicorum expellitur.

non est ibi peccatum oppositum spei, aut quidquam quod habitum spei evertat; immo verè tales sperare adhuc possunt, uti debent, gratiam à Deo, quæ dum vita durat, non denegatur: quamquam magis timendum sit, ne in poenam non detur gratia congrua; uti plerumque fit. Proprium autem & speciale peccatum huiusmodi præsumptionis de misericordia Dei (quod dici solet peccatum in Spiritum sanctum) tunc committitur (ut rectè notat *Marchant To. 2. Tract. 2. Tit. 3. q. 6. Conclus. 2.* etsi aliqui non satis distinctè loquantur)

quando spes confessionis faciendæ, & misericordiæ in hora mortis consequendæ, non tantum concomitantur, se habet, sed est causa peccati, dum videlicet ideo quis laxat habenas peccatis, quia scit Deum usque ad mortem esse propitium peccatoribus. Talis enim iustitiam Dei irritat, & quantum in se est provocat; nec non misericordiam, & bonitatem illius, eadem ad peccandum abutendè, oppugnat. Quamvis adhuc consistat cum actû spei, adeoque habitum spei non evertat.

DISPUTATIO UNDECIMA.

De Charitate, eiusq; Præcepto & Ordine.

QUÆSTIO I.

An Charitas sit Virtus, veraque Amicitia cum Deo?

NOMEN Charitatis plerumque in bonam partem in Scriptura & sacris Scripturis sumitur pro amore boni seu bona voluntate, uti & frequenter sumitur dilectio; quæ tamen etiam pro dilectione mala sumitur, magis quam charitas: Amor autem indifferenter in bonam & malam partem accipitur. Et quidem apud *Augustinum* Charitas generaliter interdum complectitur omnem amorem boni, adeoque etiam amorem concupiscentiæ. Regulariter tamen sumitur pro habitu vel actû amoris benevolentis erga Deum, quo ipse propter se se infinitam suam bonitatem diligitur, proximus autem propter Deum. Nec pro habitu vel actû Qualicumque amoris etiam naturalis, sed solum supernaturalis. Unde est infusa à Deo virtus, vel eiusdem actus, quo Deus diligitur propter se, aut propter Deum proximum.

Charitatem porro non esse quid creatum inhærens in anima hominis, sed esse ipsum Spiritum sanctum, non solum casualiter, sed formaliter docuit *Magister 1. d. 17.* prout communiter intelligitur & littera sonat: etsi subtiliter conetur *Scotus ibid. q. 3. n. 30.* eum cum communi doctrina ex aliis locis concordare: quod etiam facit *Oecam 1. d. 17. q. 3.* Loquitur autem *Magister* de habitu seu principio charitatis actualis, ut satis se ipsum explicat lit. S. & intelligitur à *D. Thoma q. 23. art. 2. D. Bonaventura 1. d. 17. p. 1. art. 1. q. 1. Scoto supra, Gabriele ibid. art. 1. Durando ibid. q. 2. Marfilio 1. q. 20. art. 1. & reliquis Scholasticis, quidquid Ariaga disp. 31. scilicet 1. n. 3.* explicet illum etiam de ipso actû, advens non bene à nonnullis *Herincx Sum. Theol. Pars III.*

Recentioribus etiam intelligi de solo principio proximo actûs, cum tamen Theologorum Principes cum infinitis quasi aequalis suis sic *Magistrum* intelligant.

Doctrina *Magistri* aperte repugnat non solum indubitatè omnium Theologorum sententiæ, afferentium charitatem esse qualitatem infusam, sed etiam *Tridentino sess. 6. c. 7.* ubi præmissis cap. præc. actibus fidei, spei & dilectionis dispositivis, docet, quod in ex *Tridentino justificatione per Spiritum sanctum Charitas sine. Dei diffunditur in cordibus eorum qui iustificantur, atque ipsi inhæret. Unde in ipsa justificatione hac omnia simul infusa accipit homo, fidem, spem & charitatem &c.* Idem de charitate definit *Can. 11:* Quod nullo modo quadrat in ipsum Spiritum sanctum. Alud it *Tridentinum* utroque loco ad illud Apostoli ad *Rom. 5.* Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui datus est nobis. Porro iuxta *Augustinum l. de Spirit. & Litt. c. 32.* (quem alii passim sequuntur) Charitas dei dicta est diffundi in cordibus nostris, non quæ ipsi nos diligit, sed quæ nos facit dilectores suos: sicut iustitia Dei, quæ iusti eius mere efficiuntur, & Domini salus, quæ nos salvos facit. Adeoque intelligitur de charitate creata. Et quæquam Nonnulli post *Chrysostomum* explicent eum Apostoli de charitate Dei quæ nos diligit, conveniunt tamen omnes in hoc, quod ea dicatur diffundi ratione effectuum seu donorum animæ inhærentium, ac per Spiritum sanctum infusorum, maxime charitatis, unde consequens fit etiam reciprocam erga Deum charitatem esse donum animæ inhærens. Vide *Estium in d. Locum.* Accedunt aliæ Scripturæ, quæ frequenter loquuntur de charitate tamquam dono & fructu ipsius Spiritus sancti, connumerantes eam aliis donis & fructibus seu virtutibus, ut fidei, spei &c. *1. ad Cor. 13. ad Galat. 5. ad Ephes. 6.* Ut proinde ex Scriptura æquè colligatur de charitate, atque de fide & spe, quod sit donum creatum.